

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Сергій ОМЕЛЬЧУК

01» 09 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

АСПІРАНТСЬКОЇ ПРАКТИКИ

для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти

Кафедра психології

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітньо-наукова програма «Психологія»

Курс: другий

Форма навчання /денна/вечірня/заочна

Херсон – 2021

Програма розроблена:

Блинова Олена Євгенівна, доктор психологічних наук, професор

Затверджено на засіданні кафедри психології

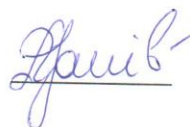
Протокол № 1 від «25» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

Олена БЛИНОВА

«Погоджено»

Зав. відділу аспірантури
та докторантури

Алла ЦАПІВ

ВСТУП ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Аспірантська практика є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки фахівців третього рівня вищої освіти, яка проводиться для аспірантів всіх форм навчання на II курсі (3 кредити ECTS).

Асистентська практика для аспірантів спеціальності 053 Психологія є одним із засобів успішної підготовки до роботи викладача закладу вищої освіти (далі – ЗВО), та проводиться в умовах максимально наближених до реальної професійної діяльності.

Термін проведення: аспірантська практика передбачена у 4 семестрі.

Метою аспірантської практики є формування та розвиток в аспірантів професійного вміння приймати самостійні рішення в умовах професійної діяльності, оволодіння сучасними методами, формами організації праці в галузі обраної спеціальності.

Основна мета практики аспірантів спеціальності 053 Психологія – підготовка до виконання функцій викладача психології; опанування професійними вміннями і навичками, усвідомлення науково-теоретичних основ роботи викладача психології; усвідомлення та засвоєння закономірностей та принципів реалізації освітнього процесу; набуття науково-дослідних, цифрових, медійно-професійних компетентностей через інформальну / неформальну освіту.

Завдання аспірантської практики:

- поглиблення й закріплення у виробничих умовах теоретичних знань зі спеціальних дисциплін, застосування їх у вирішенні конкретних завдань практики;
- оволодіння методикою розробки навчально-методичних матеріалів, призначених для використання при підготовці фахівців першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти;
- формування практичних умінь і навичок для виконання професійних завдань та обов'язків інноваційного характеру в ролі асистента;
- вироблення умінь організації основних форм навчання у вищій школі, застосування сучасних технологій і методів, що сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів;
- формування умінь педагогічного спілкування зі студентською аудиторією;
- виховання морально-етичних якостей викладача, індивідуального стилю професійної діяльності, потреби у саморозвитку;
- вироблення творчого, дослідницького підходу до майбутньої професійної діяльності;
- апробація матеріалів наукового дослідження при викладанні курсів психології у закладі вищої освіти.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної, у тому числі дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних психологічних знань та професійної психологічної практики.

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 5. Здатність працювати в команді, за потреби відігравати провідну роль в організації командної роботи.

ЗК 6. Здатність працювати автономно й відповідально.

ЗК 7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Фахові компетентності:

ФК 2. Здатність здійснювати освітню діяльність у сфері психології та на межі предметних галузей:

- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології;
- налагоджувати та підтримувати контакти з фаховими спільнотами, ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію;
- установлення творчих і професійних контактів із психологічними й непсихологічними організаціями й службами.
- уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- аналізувати і впроваджувати у практику результати наукових і прикладних досліджень;
- здатність до самостійного оволодіння новими методами дослідження, до зміни наукового й науково-практичного профілю своєї професійної діяльності, до зміни соціокультурних умов діяльності;
- здатність до підготовки наукових звітів, оглядів, публікацій за результатами проведених досліджень;

Програмні результати навчання:

ПРН 7. Уміти здійснювати освітню діяльність у сфері психології й на межі предметних галузей та нести відповідальність за процес та результат навчання інших. Здійснювати викладання теоретичних та практичних психологічних дисциплін з використанням класичних та новітніх освітніх технологій навчання:

- розуміти відмінності традиційного й інноваційного навчання, знає сучасні теорії розвиваючого навчання і виховання, теоретичні засади активних методів навчання у сучасній освітній системі;

– знати структуру цілеспрямованої освітньої діяльності і взаємозв'язок її компонентів;

– визначати найбільш ефективні засоби психологічного впливу на аудиторію, забезпечуючи ефективне застосування (використання) засобів вербальної та невербальної комунікації з аудиторією;

– знати та володіти методами інтерактивного навчання при викладанні психології: евристична бесіда, учбова дискусія, мозкова атака, метод круглого столу, ділова гра, тренінг.

– розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість;

ПРН 8. Демонструвати прихильність до норм професійної етики, міжкультурної толерантності, професійних цінностей у науковій / практичній діяльності.

ПРН 9. Працювати над власним розвитком та вдосконаленням, визначати свої професійні можливості та виявляти прагнення до підвищення професійної кваліфікації та професійної мобільності.

– вести перемовини з колегами, доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях;

– втілювати результати наукового пошуку у практичну діяльність;

– знати існуючі технології практичної діяльності в певній області психології.

ПРН 10. Виявляти здатність до гнучкого, оперативного розв'язання професійних проблем в умовах змін, невизначеності та соціальної напруженості:

– здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності;

ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

I. Змістовний модуль: «Асистентська практика»

Освітня, науково-методична, організаційна робота

1. Знання програми з основних навчальних дисциплін відповідної спеціальності у ЗВО;
2. Знання традиційних та новітніх, зокрема, дистанційних, технологій при викладанні у ЗВО;
3. Відвідування лекцій, семінарів, лабораторних робіт провідних викладачів кафедри та самостійне проведення занять.

Зміст практики:

Під час асистентської практики аспіранти повинні виконати роботу, яка складається з чотирьох модулів і передбачає наступні її види:

Перелік основних видів навчальної роботи:

- проведення лекційного, семінарського (або практичного) занять для студентів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти з навчальних дисциплін;
- проведення консультацій з навчального предмету;
- проведення індивідуальних занять зі студентами;
- перевірка контрольних робіт, що передбачені навчальним планом;
- оформлення 1 відгуку на заняття, що було проведене провідним викладачем кафедри.

Перелік основних видів методичної роботи

- ознайомлення з навчальними планами і силабусами навчальних дисциплін відповідних напрямів підготовки;
- підготовка навчально-методичних матеріалів до лекційних, семінарських, практичних лабораторних занять і самостійної роботи студентів (розробка планів проведення лекційного, семінарського та практичного або лабораторного занять);
- складання завдань для проведення модульного та підсумкового контролю за однією дисципліною, тестових завдань для проведення поточного контролю.

Перелік основних видів організаційної роботи:

- ознайомлення з планом організаційної роботи факультету, кафедри зі спеціальності;
- проведення виховної години за визначеною тематикою;
- ознайомлення з правилами оформлення виробничої документації.

II. Змістовний модуль: «Дослідницька практика»

Перелік основних видів наукової роботи:

- систематизація теоретичних знань для якісного виконання поставленої у темі дисертаційної роботи науково-практичного завдання;
- підготовка до друку наукової статті;
- підготовка виступу на науково-практичній конференції аспірантів, молодих вчених та студентів із презентацією.

III. Змістовний модуль «Неформальна / Інформальна освіта»

- формування цифрової компетентності (створення (або вдосконалення, редагування) авторського наукового профілю (Google Scholar);
- формування медійно-професійних компетентностей (участь в онлайн-курсах, онлайн-семінарах, онлайн-тренінгах тощо з проблем, що пов'язані з тематикою дисертаційної роботи та формуванням індивідуальної освітньої траєкторії здобувача.

ЗВІТ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Про результати проходження практики аспірант звітує на засіданні кафедри.

Підсумкова оцінка з аспірантської практики визначається кафедрою на основі звіту аспіранта та звітних матеріалів, засвідчених керівником практики.

Звітна документація включає:

1. Звіт про проходження практики (2 примірники: 1 – подається у відділ аспірантури та докторантури, 1 – зберігається на кафедрі)
2. Щоденник практики (1 примірник подається у відділ аспірантури та докторантури)
3. Одна методична розробка до лекційного заняття та текст лекції (1 примірник зберігається на кафедрі)
4. Одна методична розробка до семінарського (або практичного) заняття (1 примірник зберігається на кафедрі)
5. Рецензія керівника на лекцію практиканта (1 примірник зберігається на кафедрі)
6. Рецензія на лекційне заняття провідних викладачів кафедри (1 примірник зберігається на кафедрі).
7. Результати навчання на освітньому порталі, <https://eduhub.in.ua/about>: зареєструватись на порталі; отримати сертифікат і додати до звіту, не менше 2-х курсів. Місія Освітнього Хабу – забезпечити системну реалізацію концепції «Навчання Протягом Життя» (Life Long Learning), надавши можливість всім охочим безкоштовно отримати або покращити «м'які навички» (soft skills), які потрібні кожному і наразі є вкрай затребувані на ринку праці.
Приклад курсу на платформі: Емоційний інтелект, Персональна ефективність, Мистецтво викладання, Школа HR, Діти покоління Z, Профорієнтація для школярів та ін. Можна, за бажанням, обрати іншу освітню платформу (Прометеус, EdEra, Всеосвіта), пройти курси і додати іменні сертифікати (не менше ніж 2 сертифікати);
8. Створення (або вдосконалення, редагування) авторського профілю в Google Scholar із додаванням всіх своїх публікацій.
9. Наукова стаття, текст виступу з презентацією для участі у Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених, аспірантів та студентів «Соціально-психологічні технології розвитку особистості».

Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу (Наказ ХДУ від 02.09.2020 № 789-Д); Положення про аспірантську практику Херсонського державного університету (Наказ від 05.12.2018 № 1016-Д; зі змінами, внесеними на підставі рішення вченої ради ХДУ (протокол від 28.01.2021 № 9) розроблено критерії оцінювання виробничої практики здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія.

Критерії оцінювання

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ здобувача за перший модуль виробничої практики

Форми оцінювання	Кількість	Максимум балів за 1	Разом
Методична розробка та проведення навчальних занять зі здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.	2	15	30
Аналізування та критичне оцінювання навчальних занять практикантів та викладачів кафедри (рецензія)	2	5	10
Навчання на освітньому порталі (сертифікати), https://eduhub.in.ua/about : (або Прометеус, EdEra, Всеосвіта)	2	10	20
Авторський профіль в Google Scholar, ORCID	2	5	10
Стаття до участі у конференції (підготовлено та подано)	1	10	10
Текст виступу на конференції з презентацією	1	5	5
Звіт про проведення практики	1	5	5
Звітний семінар (презентація звіту на заліку)	1	5	5
Звітний семінар (участь в обговоренні звітів колег)	1	5	5
Всього:			100

ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання успішності за кожним із запланованих видів робіт здійснюється у відповідності до таких критеріїв:

Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Методична розробка та проведення навчального заняття (лекційного (семінарського / практичного))	14-15	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє належний рівень знань і розуміння, аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення, мовно-стилістичну досконалість. Роботу оформлено відповідно до вимог. Заняття проведено на високому науково-методичному рівні; студент демонструє вміння спілкуватися та будувати співпрацю у професійній діяльності зі студентською аудиторією;
	10-13	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє достатню обізнаність із темою, виклад має логічний і послідовний характер, однак у тексті наявні певні фактографічні неточності чи мовно-стилістичні недоліки. Окремим частинам викладу бракує аналітичного характеру. Навчальне заняття проведено на достатньому науково-методичному рівні, здобувач демонструє вміння працювати з аудиторією, проте є окремі недоліки у розподілу часу, залученні студентської групи до обговорення теми.
	5-9	Роботу виконано і подано вчасно. Автор демонструє достатню обізнаність з матеріалом, однак роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Текст вирізняється значними мовно-стилістичними недоліками. Навчальне заняття має суттєві методичні помилки в організації та проведенні.
	1-4	Завдання не виконане у визначений викладачем термін.
Аналізування та критичне оцінювання навчальних занять практикантів та викладачів кафедри (рецензія)	4-5	Проведений аналіз навчального заняття є всебічним, професійним, повним, всебічним, містить критичні елементи, зроблено акценти на позитивних моментах та виокремлено недоліки. Підхід до складання рецензії є індивідуальним, креативним та містить глибокий аналіз
	2-3	Рецензію складено шаблонно, підкреслено основні моменти проведеного навчального

		заняття, проте текст не має ознак унікальності
	0-1	Завдання не виконано у визначений викладачем термін
Інформальна та неформальна освіта Навчання на освітньому порталі (сертифікати), https://eduhub.in.ua/about : (або Прометеус, EdEra, Всеосвіта)	10	Здобувач пройшов навчання та надав до звіту 2 сертифікати; вибір тем навчання відповідає науковим інтересам здобувача та сприяє побудові індивідуальної освітньої траєкторії
	5	Здобувач пройшов навчання та надав до звіту 1 сертифікат; вибір тем навчання відповідає науковим інтересам здобувача та сприяє побудові індивідуальної освітньої траєкторії; або вибір тем є випадковим та не підтримує здобувача в освітньому процесі
	0	Завдання не виконане у визначений викладачем термін.
Авторський профіль Google Scholar, ORCID	5	Створено авторські профілі в Google Scholar, ORCID, реєстрацію підтверджено в ksu.ks.ua, до профілю внесено публікації за всіма вимогами
	3	Створено авторський профіль в Google Scholar, ORCID, реєстрацію не підтверджено, до профілю тільки частково внесено публікації
	0	Завдання не виконане у визначений викладачем термін.
Наукова стаття до участі у науково-практичній конференції	10	Наукову статтю (або тези) підготовлено, перевірено науковим керівником, стаття відповідають усім вимогам за змістом та оформленням, подано до участі у науково-практичній конференції
	5	Наукова стаття (або тези) підготовлена, перевірена науковим керівником, відповідають вимогам за змістом та оформленням, але ж не подано до участі у науково-практичній конференції
	0	Завдання не виконане у визначений викладачем термін.
Звіт про проведення практики	5	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення, мовно-стилістичну досконалість. Роботу оформлено відповідно до вимог.
	3-4	Роботу виконано і подано вчасно; виклад має логічний і послідовний характер, однак у тексті наявні певні неточності чи мовно-стилістичні недоліки. Окремим частинам викладу бракує аналітичного характеру.
	2-3	Роботу виконано і подано вчасно. Однак

		роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Текст вирізняється значними мовно-стилістичними недоліками.
	0	Роботу не виконано у визначений викладачем термін.
Участь у підсумковому семінарі	5	Здобувач задає змістовні запитання, висловлює аргументовані зауваження, бере участь у дискусії.
	1-4	Здобувач бере участь у дискусії, висловлює окремі зауваження.
	0	Здобувач не бере участь в обговоренні звітів колег
Презентація звіту на заліку	5	Доповідь підготовлена і виголошена вчасно. Доповідь структурована, логічна, послідовна; містить елементи проблемного підходу. Доповідач демонструє володіння матеріалом і здатність відповісти на запитання аудиторії.
	3-4	Доповідь підготовлена і виголошена вчасно, але без дотримання тих чи тих вимог, викладених вище.
	1-2	Доповідь містить прогалини та помилкові твердження. Доповідач не демонструє належної підготовки та/або не готовий відповісти на змістовні запитання.
	0	Доповідь не підготовлена у визначений викладачем термін.

Шкала оцінювання у ХДУ за ЄКТС

Сума балів / Local grade	Оцінка ЄКТС		Оцінка за національною шкалою/National grade
90 – 100	A	Excellent	Відмінно
82-89	B	Good	Добре
74-81	C		
64-73	D	Satisfactory	Задовільно
60-63	E		
35-59	FX	Fail	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F		Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання результатів практики

Зміст критеріїв оцінювання результатів аспірантської практики:

Оцінка «відмінно» (A) – всі завдання практики виконано в повному обсязі, виявлено вміння аспіранта застосовувати і використовувати

психологічні теоретичні та методичні знання. Також продемонстровано активність та ініціативність у підготовці та проведенні всіх видів робіт на практиці. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. У щоденнику практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника від бази та університету завірені печаткою. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «відмінно».

Оцінка «добре» (B) – завдання виконані правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння аспіранта застосовувати психологічні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами викладацької діяльності. Робота була здійснена шаблонно, не виявлено творчого, індивідуального підходу. Виявлено вміння встановлювати контакт з членами студентського колективу. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. У щоденнику практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника від бази та університету завірені печаткою. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «добре».

Оцінка «добре» (C) – завдання практики виконано, але неповно, в ході виконання завдань, зокрема при здійсненні допускалися незначні помилки. Звітна документація оформлена згідно вимог. У щоденнику практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника від бази та університету завірені печаткою. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «добре».

Оцінка «задовільно» (D) – завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань практики допускалися помилки. Практикант не вміє узагальнювати результати дослідження. Звітна документація оформлена частково або оформлена з помилками. Щоденник не вірно оформлений. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази – «задовільно».

Оцінка «задовільно» (E) – завдання виконано з помилками. Всі завдання практики виконувалися, але допущені суттєві неточності. Документація оформлена неповно, з помилками. Щоденник практики оформлений частково. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази – «задовільно».

Оцінка «незадовільно» (FX) – завдання практики не виконані. Виявлені проблеми встановлення контакту, не сформовані вміння проводити відповідні види психологічної діяльності. Звітна документація оформлена з помилками. Відсутній щоденник, характеристика-відгук, або керівник бази практики надає незадовільну характеристику з грубим порушенням дисципліни та робочого часу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Блинова О.Є. Психодіагностика: психометричні основи конструювання тестів. Навчальний посібник для студентів. Херсон: ПП Вишемирський, 2007. 174 с.
2. Булах І.С., Долинська Л.В. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів. Навчально-методичний посібник. К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2002. 114 с.
3. Власова О.І. Методика викладання психології: підручник. Київ: Геопринт, 2012. 369 с.
4. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014. № 1556-УІІ. Голос України. 6 серпня, 2014.
5. Інновації у вищій освіті: вітчизняний і зарубіжний досвід: навч. посібник / І. В. Артьомов, І. П. Студеняк, Й.Й. Головач, А.В. Гусь. Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК», 2015. 360 с.
6. Збірник науково-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України: до 10-річчя з дня заснування Українського НМЦ практичної психології і соціальної роботи / АПН України, Укр. наук-метод. центр практичної психології і соц. роботи; упорядник В. Г. Панок та ін.; наук. ред. С.Д. Максименко. К.: Шкільний світ, 2008. 256 с.
7. Казібекова В.Ф. Психологічне консультування сім'ї. Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Психологія». Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2014. 264 с.
8. Коваль О. Педагогіка та психологія вищої школи: навчально-методичний комплекс: навчально-методичний посібник. Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2016. 65 с.
Максименко С.Д. Практикум із групової психокорекції: підручник / Максименко С. Д., Прокоф'єва О.О., Царькова О.В., Цехмістер Я.В., Кочкурова О.В. К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. 752 с.
9. Методичні рекомендації по проведенню тренінг-курсу для підлітків з питань просвітницької роботи щодо здорового способу життя. К.: Міленіум, 2002. – 48 с.
10. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник / О.В. Малихін, І.Г. Павленко, О.О. Лаврентьєва, Г.І. Матюкова. Київ: КНТ, 2014. 262 с.
11. Моргун В. Ф., Тітов І. Г. Основи психологічної діагностики. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-е видання. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 464 с.
12. Мороз О.Г. Педагогіка і психологія вищої школи: Навчальний посібник для молодих викладачів, аспірантів і майбутніх магістрів / О.Г. Мороз, О.С. Падалка, В.І. Юрченко. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2003. – 267 с.
13. Орбан-Лембрик Л.Е., Подгурецькі Ю. Психологічні засади спілкування: Монографія. Івано-Франківськ: «Нова Зоря», 2008. 416 с.
14. Організація асистентської педагогічної практики: методичні рекомендації для аспірантів / ад'юнтів II року навчання / С.А. Вижва, А.А. Марушевич, Є.С. Спіцин та ін. Київ-Ніжин: Видавець Лисенко М.М., 2015. 148 с.
15. Панок В.Г. Психоконсультативні стратегії діяльності практичного психолога системи освіти: навч.-метод. посіб. / В. Г. Панок, Я. В. Чаплак, Д. Д. Романовська; за наук. ред. В.Г. Панка; Укр. НМЦ практ. психології і соц. роботи НАПН України. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. 232 с.
16. Педагогіка та психологія вищої школи: навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків: НФаУ, 2019. 248 с.
17. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для

- магістрантів і аспірантів. К.: ТОВ «Філ-студія», 2006. 320с.
18. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Практикум. 2-е вид. К.: Каравела, 2008. 335 с.
 19. Психодіагностика Навчальний посібник для студентів соціологів / уклад. Ю.В. Кушнір. Донецьк: КиЦ, 2012. 346 с.
 20. Психологу для роботи. Діагностичні методики : збірник / уклад. М. В. Лемак, В. Ю. Петрище. Ужгород : Видавництво Олександра Гаркуші, 2012. 616 с.
 21. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник / І.С. П'ятницька-Позднякова. К., 2003. 116 с.
 22. Романчикова В. І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2007. 254 с.
 23. Сергієнко Л. П. Основи наукових досліджень у психології : кваліфікаційні та дипломні роботи. Навчальний посібник. К. : Видавничий Дім «Професіонал», 2009. 240 с.
 24. Тавровецька Н.І. Основи психологічної практики. Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Психології» вищих навчальних закладів. Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2012. 196 с.
 25. Технологія тренінгу [упоряд.: О. Главник, Г. Бевз] / за заг. ред. С. Максименко. – К.: Главник, 2005. 112 с.
 26. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція : навчальний посібник. К. : Професіонал, 2009. 544 с.
 27. Шліппе А., Швайцер Й. Системна психотерапія та консультування. Львів : ВНТЛ Класика, 2004. 320 с.

Додаткова:

1. Антропова Е.В. Основы тренинговых технологий: Учебное пособие. Обнинск: ИАТЭ, 2016. 60с.
2. Вачков И. В. Основы технологии группового тренинга. Психотехники: Учебное пособие. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Издательство «Ось- 89», 2001. 224 с.
3. Вачков И. В. Психологический тренинг : методология и методика проведения. М. : Эксмо, 2010. – 560 с.
4. Горбатова Е. А. Теория и практика психологического тренинга: учеб. пособие / Е. А. Горбатова. СПб. : Речь, 2008. 320 с.
5. Евтихов О.В. Практика психологического тренинга. СПб. : Речь, 2007. 256 с.
6. Зимняя И.А. Педагогическая психология: Учебное пособие для студентов высших педагогических учебных заведений. Ростов-н/д., 1997. 476 с.
7. Карандашев В.Н. Методика преподавания психологии: Учебное пособие / В.Н. Карандашев. СПб.: Питер, 2006. 250 с.
8. Крайг Г. Психология развития. СПб.: Питер, 2000. 987 с.
9. Курс лекцій з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» / укладач О.Є. Коваль. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 85 с
10. Ляудис В.Я. Методика преподавания психологии. 5-е изд. СПб.: Лидер, 2007. 192 с.
11. Пузииков В. Г. Технология ведения тренинга. СПб. : Речь, 2007. 224 с.
12. Райгородский. Д. Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Учебное пособие. Самара, 2002. 672 с.
13. Романова Е.С. Психодиагностика : Учебное пособие. СПб. : Питер, 2006. 400 с.
14. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 120 с.
15. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В.М.Кухаренко, С.М.Березенська, К.Л. Бугайчук, Н.Ю. Олійник, Т.О. Олійник, О.В. Рибалко, Н.Г. Сиротенко, А.Л. Столяревська; за ред. В.М. Кухаренка. Харків: «Міськдрук», НТУ «ХП», 2016. 284 с.
16. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навчально-методичний

- посібник. Переяслав-Хмельницький (Київ. обл.) : Домбровська Я.М., 2018. 280 с.
17. Чернявская А.П. Психологическое консультирование по профессиональной ориентации. М. : Изд-во ВЛАДОС ПРЕСС, 2003. 96 с.
 18. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2014. 456 с.
 19. Ягоднікова В.В. Інтерактивні форми і методи навчання у вищій школі: навчальний посібник. Київ: Персонал, 2011. 70 с.

Інформаційні ресурси

1. Сайт журналу «Психологія». Режим доступу: <https://eknigi.org/psihologija/>
2. Сайт журналу «Психологічне консультивання». Режим доступу: http://pidruchniki.com/1584072034758/psihologiya/psihologichne_konsultuvannya_ta_k_orektsiya
3. Сайт журналу «Експериментальна психологія» Режим доступу: <http://www.twirpx.com/files/psychology/experimental/>
4. Сайт журналу «Методологія та історія психології» <http://flogiston.ru/magazine/mhistpsy>
5. Методологія науки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.inter-pedagogika.ru>.
6. Сайт збірника наукових праць «Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки» <http://pj.journal.kspu.edu/index.php/pj>
7. Сайт журналу «Інсайт: психологічні виміри суспільства» <http://insight.journal.kspu.edu/index.php/insight>
8. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua>.
9. <http://zakon.rada.gov.ua> (офіційний веб-сайт Верховної ради України);
10. <http://www.mon.gov.ua> (офіційний веб-сайт МОН України);
11. <http://ukped.com> (українська педагогіка);
12. <http://uchiteli.com.ua> (сайт учительської взаємодопомоги: метод. матеріали, календарні плани, відеоуроки тощо);
13. <http://www.ostriv.in.ua> (Інтернет-Портал «Острів Знань»).